

Pasvalio rajono
Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės vidurinė mokykla

Rasa Strumskytė
12b klasės mokinė

Apsakymai

Mariaus Katiliškio bibliotekos konkursui

Konsultavo mokytoja Laima Vaitkevičienė

Joniškėlis
2007

Likimo medžioklės ypatumai

Iš už kampo išlenda nosis. Tyliai, ramiai kvėpuojanti nosis. Ir dvi išsprogusios akys. „Filtruoja“ aplinką. Galiausiai kyšteli visas tipišką seklio minos perkreiptas veidelis:

– Ku ku! Likime, kurgi tu?!

Mat prisiklausiusi „tau nelemta“, „toks tavo likimas“, „kas iš tavęs bus?“ nusprendžiau pati akis į akį šnektelti su juo.

Apsiginklavusi klausimų rinkiniu, nelabai intelektualiomis mintimis bei tinkleliu drugiams (tam atvejui, jei ponas likimas sprukti sumanytų) tipenu tvoros link. Gera pradžia – pusė darbo. Dabar jaučiuosi sumani, visai kaip Eisas Ventura, ir trykštanti optimizmu lyg Homer'is Simpson'as.

Pieva... Griūnu į vėsią žolę, juk reikia strateginį planą paruošti. Ramiai akis apgaubia tamsa, duodu visišką laisvę savo vaizduotei: sėdžiu ant skardžio, pašonėj ponas likimas, jokių neaiškumų, žinojimas ir ramybė, šaltas dušas.

– Šaltas dušas?!

Pašoku lyg iš košmaro. O! Pasirodo, kažkas iš aukščiau nusprendė mane „palaistyti“.

– Aš ne gėlė, nenuvysiu, – murmeldama sau panosėj skuodžiu į didelio medžio glėbį. „Likimo išbandymai“ – regis, taip mama vadindavo tuos keistus, netikėtus sunkumus, kuomet einant iš parduotuvės užklupdavo audra, kai dingdavo elektra, orkaitėje bekepant sultingą viščiuką šeštadienio pietums. Tiems reiškiniams tikriausiai galiu priskirti ir gatvėje rastą tokį mielą, nekaltą šunelį, kuris vėliau apgraužė mylimiausius mamos batus, mano lovą... „Game over!“ Minčių perteklius, nuo kurio visai susisuko mano menka galvelė.

Pagaliau pasibaigus tam lašnojimui vėl galiu tęsti savo misiją. Tipenu keliu, taškydama visas didesnes balas – juk į smulkmenas nesileisiu. Katinas! Pirmas sutiktas gyvas padaras šiame šlapiame kelyje. Ir vėl tame apvaliame daikte, kurį nešioju ant pečių, kyla sumaištis: – „Gal pagavus katę storą, spirti ją aukštai į orą?/ Aš kates labai myliu, lai pabūna drugeliu!“ Tačiau gal šio gyvio likimas visai ne toks? Ar galiu jį šitaip pakeisti? Vėl prasideda... Katino akys išsprogsta, pasišiausia rusvas kailiukas ir gyvulys, pabrukęs uodegą, sprunka į krūmus.

„Gal jis telepatas?“ – susigėdus murmu sau. Kelios akimirkos, ir mano mintys vėl nukreiptos į pono likimo paiešką. Spardydama akmenėlį po akmenėlio, mėgindama pasislėpti nuo savo pačios šešėlio, strykčioju duobėtu keliu. Galvoje sukasi tik nerišli melodija ir painūs žodžiai: „Drugys gimsta tam, kad suteiktų džiaugsmo, gėlė pražysta, kad atskleistų grožį...“ Cit! Sušnibždėjau ir net pati nesupratau kam.

Akys užkliuvo už paupy sėdinčio juodo žmogaus. Dėmė pievoj. Toks juodas, kad net šiurpas, kutendamas nugarą, nubėgo iki kulnų. Nejučia išsišiepiau plačiau už pačią Julia Roberts, o akys išsiplėtė taip, kad būtų galėjusios išgašdinti net mano pačios šešėlį.

– Likime! – visa gerkle pratrūkau klykti ir pasileidau bėgti paupio lieptelio link. Tūptelėjau šalia ir išmeigiau į jį savo dvi paklaikusias akutes. Padaras sujudėjo. Krūptelėjau ir aš. Nusiėmė tamsų gobtuvą ir pervėrė mane tokiu apgailėtiniu

žvilgsniu, kokio dar nebuva regėjusi. Nutirpo viskas, pradėdant ausimis ir baigiant kojų pirštais, nusviro rankos ir pagaliau per mano ilgą kaklą vos ne vos į smegeninę atėjo, jog tai visai ne jis.

– Kas tu?! – sugebėjau išlemti tik šiuos žodžius.

– Niekas.

– Labai išsamus atsakymas, – perkreiptu ironijos veidu sumurmėjau. Gal kiek nemandagiai – sąžinė vėl pradėjo ilgą savo priekaištų sąrašą.

– Niekas. Iš niekur. Nuo nieko nepriklausomas. Nieko neturintis. Nieko negaunantis ir nieko neduodantis. Tiesiog niekas!

Tyla. Pirmą kartą neturiu ką pasakyti. Stebiu, kaip jis kojomis taško skaidrų, žalsvą vandenį. Greta įmerkiu ir savašias. Mat taip greičiau pritapsiu.

– O kaip likimas?! – vėl sugrįžus kalbos dovanai čiaušku kažką nerišliai, tikėdamasi, kad tai pasieks ir jo ausis.

– Likimas? – nusikvatoja taip, kad net paukščiai išsigandę pakyla. – Viltis – kvailių motina, o likimas – laiko gaišimas.

Aš šokiruota. Metų į vandenį savo tinklelį, su kuriuo tikriausiai nuskęsta ir dalis to, kuo labiausiai tikėjau. Pakylu, nieko nepasakiusi, susikišu rankas į suknutės kišenes, visai kaip koks kiemo „pacanas“, ir slenku tolyn. Galvoje kaunasi tikėjimas likimu su jo nebūtimi. Galbūt čia tik vaikausi vėją? Bet iš kur tuomet tas žodis „likimas“? Kodėl tas žmogus nesutiko likimo? Nuo tokio intensyvaus mąstymo perkaista mano sisteminis blokas. Krentu į vėsios žolės glėbį.

– O, mano saule, šiam keistam pasauly! Ir tas geltonas daiktas, kybantis aukštai, pranyksta. Lyg tyčia... Tikėjimu trykstančias akis apgaubia pilkas debesis – ponas pesimizmas. Dabar drąsiai galiu konstatuoti faktą: dėl techninių nesklandumų šviesa tunelio gale laikinai išjungta.

Švelnus ir šlapias „lyžt“...

– Karvė?! – nesavu balsu klykteliu pašokusi.

Šunelis...

– O gulint ant žolės, vyruti, tu atrodei didesnis.

Širdis aprimsta. Eilinį kartą pasitvirtina teorija: nedaryk iš musės dramblio arba, taip sakant, iš šunelio karvės. Tai gal viena nesėkmė dar nėra nesėkmė?

– Ciu ciu ciu, – draugiškai pasiūlau keliauti kartu, mat vienatvė kėsina mane pribaugti. Gaila, kad nešneka, bet nors mano paniurusiam šešėliui bus linksmiau.

Būsimas stalas arba kėdė. Pakrašty visa eilė būsimų degtukų, kuriais kada nors kas nors mėgins „gaminti“ šilumą. Taip, jūs teisūs, einu mišku. „Bijai vilko – neik į mišką,“ – šmaikštaudavo suaugusieji. Gaila, kad nepasakė, ką daryti, kai bijai pati savęs.

Priešakiniam fronte ramu. Tačiau jei pažvelgtume kiek kairiau... Skaisčiai raudoni, apvalūs, lyg nuvaškuoti obuoliai. Dabar dar geriau suprantu, kaip jautėsi Ieva ir Adomas. Net mano šešėliui seilė nutįso.

– Silpnavalė! – pykstu pati ant savęs. Be paliovos kankinama cyplaus sąžinės balso slenku tvoros link. Pasitaisau suknytę, nustoju muistytis – juk šį kartą mane tikriausiai stebi ne tik ponas Dangaus viršininkas, bet ir likimas.

– Šviesiaplaukė mergužėlė, vėjas plaukus man suvėlė! – sukikenu ir ropščiuosi per seną medinę tvorą. Galiausiai ant pirštu galiukų, lyg balerina, skuodžiu

prie savo grobio. Ilgais pirštais čiupteliu šviežiai nukritusį vaisių ir!.. Mane taip pat sučiumpa už rankos...

– „Kartą paragavęs – negali sustot“, – sumikčioju kažką nerišliai.

– Televizijos auka, – liksmi atsikerta senukas.

– Likime?!

– Nesišauk jo, pats tave susiras.

Ech... Nejučia prisėdame prie to gardumynų medžio. Prasideda tardymas. Na, visai malonus tardymas, mat man jau gyvybiškai reikėjo dėmesio.

– Mergaite, kas tu? Tokia maža ir dar viena. Kur? Kam? Ko?

– Šiaip linksniuoti moku ir aš... – maloniai šypteliu. – Pas likimą, dėl likimo, kad paklausčiau. Manau, čia taip gerai būtų „lipus“ frazė: „Daug žinosi – greit pasensi“, bet iš jo veido ir taip buvo matyti, kad ne pirmos jaunystės. Dėkui Dievui, kad mama išmokė, jog pilna burna kalbėti negražu...

Jauki tylą, kol visai kaip pirmąsyk kažkas lyžteli skruostą. Šunelį buvau visai pamiršusi, o jis, kaip matau, ką tik rado naujus namus. Visur gerai, bet namie geriausia... Nėra ko gaišti. Ištiesiu savo žoliuotą ranką senoliui:

– Ačiū! Jei Mahometas neateis pas kalną, kalnas ateis pas Mahometą...

Vėl susikišu rankutes į tas siauras suknutės kišenes ir pėdinu toliau, kur akys mato. Blogos mintys. Vėl nieko gero neišgirdau, o ir pasakyti nieko gero negaliu. „Šiam pasauly visko būna,/ Atsimerki vieną rytą/ Ir dairaisi, ar čia juoktis,/ Ar čia verkti, nežinai.“ Taip beniūniuojant ir kojos neša greičiau. Rodos, kad priėjau patį pasaulio kraštą. Milžiniška pieva, žydras skliautas ir nežemiška praraja priešaky. Prisėlinu prie to pasaulio krašto, nuleidžiu kojas ir toliau lyg apsvaigusi žvalgaus. Galiausiai prisimenu senukui tartus žodžius, plačiai nusišypsau ir visiškai įsitikinu, kad žodžiai „aš nekaltas – aplinka kalta“ turi tiek pat teisybės, kaip ir tai, kad karvės kada nors skraidys.

Strykteliu nuo žemės. Dabar jaučiuosi visai kaip kokio lobių ieškotoja. Paeinu penkis žingsnius atgal ir vieną į šoną (kad gėlytės nesumindyčiau). Dviem išsprogusiom akim žvilgteliu iš aukščiau:

– Atleiskite man, gerbiami žiūrovai...

Paskutinį kartą pasitaisau suknutę, įsibėgėju ir...

– Ku ku! Likime, kur gi tu?! Aš ateinu...

Dvidešimt penkios baltos monetos

Dvidešimt penkios baltos monetos... Būtent tiek, kiek reikia penkioms minutėms malonumo. Na, po to kramtomoji, pigi kramtomoji guma praranda savo tikrąjį skonį. „Pinigai ant medžių neauga,“ – citata iš mamos moralo, paprašius daugiau monetų. Mat juk čiaumoti gumą ir pūsti rožinius burbulus, kurie galiausiai lipniai išsitaško ir priskrenta prie žandų, mažoms mergaitėms – ne lygis. Eilinė suaugusiųjų filosofija – atvirkštinė manajai.

Įsispiriu į mylimiausias savo basutes, minutėlę pasistaipau prie mamos veidrodžio, vis tikėdamasi šiek tiek ūgtelti, mat tada platesnės galimybės atsiveria ir niekas neverčia šaukštais kabliuoti manų košės. Persimetu per petį dailų rankinuką, jei taip galima pavadinti tą gėlėtą daiktą. Čia ir bus to mano šiandieninio turto – dvidešimt penkių monetų saugykla. „Ar dailūs mano bateliai? Ar akį režia suknelė?! – šūkteliu atsisveikindama su veidrodžiu.

Raudonai dažytom lūpom, pasistiebus plaukiu gatve. Užrietus nosį, kryžiuodama kojas, visai taip, kaip mačiau per MTV.

– Aš merguzėlė élė élė, vėjas plaukus man suvėlė!

Pagaliau tas milžiniškas pastatas, saldumynų ir „pigiau nei pigu“ rojus – „Saulutė“.

„Sezamai, atsiverk!“ – sufleravimas automatinėms durims... Ir „gulbė“ plaukia. Sintetinės saulės apšviestam rojui smalsios akys čiupinėja viską, kas tik blizga. Pradedant karoliais plastmasinių perlų, baigiant „Twix“. Ir galiausiai, nusileidusi iš padabesių ant žemės, čiumpu tai, kas atitinka mano finansines galimybes. Baigiantis išgaruoti tai pirkimo auforijai, svaiguliui ar kaip pavadinsi, taip nepagadinsi, atsiveria durys. „Exit“.

Tikra saulė, paliekanti tas rudas dėmes ant nosies galiuko, ir daug betoninių kaladėlių. Čiaumodama gumą lekiu šaligatviu, kol galiausiai pastebėjusi šimtus akių pristabdau žingsnį, bandydama vėl dailiai kryžiuoti kojas... Kur ne kur prie pat sienų susigūžę tamsūs, ramūs kūnai. Miesto interjero detalės, dabar jau įprastos ir neatsiejamos kaip žmogus ir oras. Dėdės gyvenimo ir tetos kančios taikiniai. Net „kramtoškė“ tampa beskonė anksčiau laiko...

Ta gulbė, dar prieš minutėlę užriesta nosimi plaukusi į pramoninį rojų, nejučiomis susigūžia, lyg norėdama akimirkai tapti pilka žąsimi. Vis tapydama savo raudonas lūpas, o pasimetusias akeles maskuodama vėjo draikomomis garbanomis, slenku tolyn lyg šmėkla. Žvilgt į vieną, žvilgt į kitą savo balta, vargo nemačiusią letenėlę, kur vaizdą gadina tik ant nagų dar gerai matomi rožinio lako likučiai. Ir?! Velnias!

Kitą dienos dalį namuose vyrauja mirtina tylą. Ir visai ne prieš audrą, kaip mama linkusi manyti. Ir visai aš nekarščiuoju, tiesiog... Apatija.

„Kakariekū!“ – naminis, nemokamas, ankstyvas žadintuvas. Įšoku į suknutę ir lekiu stalo link, kur manęs jau laukia šiandieninių monetų krūvelė. Susižeriu į saują ir išsitraikiu popieriaus skiautelę iš stalčiaus.

„Nevalia dingti nepranešus mamai,“ – pati šypteliu iš tokio savo pareigingumo. Tik staiga atsiminiu auksinę taisyklę: „Rašai sms – taupai popieriu. Miškas tau padėkos“. Na, kadangi telefonui aš dar nesubrendusi (eilinė tėvų

filosofija)... Išmetusi suglamžytą popiergalį skrendu į kiemą. Kaip mama pasakytų, „Neskubėk ir būsi pirmas!“ Be penkių aštuonios, o aš jau trypčioju prie durų, kur šįkart joks „Sezamai atsiverk!“ nė velnio nepadeda. Galiausiai užsimiegojęs apsaugininkas atrakina ir nebesidairydama į blizgančius niekučius, šaunu tiesiai į skyrių pagal mano kišenės galimybes.

– Man kaip visada,– rimtu, maloniu tonu kalbu su pardavėja, kuri kiekvieną rytą man vis meiliai šypsos. Atsargiai suspaudžiu „kramtoškę“ savo šiltoj rankutėj. Ir kad ir kiek besitaškyčiau seilėmis į ją žiūrėdama – susilaikysiu.

„Viskas dėl kilnių tikslų ...“– raminiu burbantį skranduką. Lėtai slenku savo tikslo link. Šįkart tas didelis, tamsus negerumų taikinyš, sėdintis šaligatvio pakrašty, pašonėj buvo prisiglaudęs mažesni. Švelniai paimu ištiestą šaltą ranką ir įdedu tai, kas man skaniausia.

Mirkt, mirkt– pervėrė mane liūdnom akim, padėjo ir vėl nunarino galvą. Susinepatoginau, paraudau lyg braškė ir nušlepsėjau tolyn. Neįtikau. Akivaizdu. Gyveni ir mokaisi žmogus.

Vėl namie ramuma. Tik šį kartą dėl to niekas ir nekimba, lyg ant kaktos būtų užrašyta: piktas šuo.

„Maži jausmai prašo valgyti, gerti, miegoti. Dėvi ryškiais spalvotais rūbais, kaklaraiščiais...“ Na, o mano mažas jausmas tikisi geresnio rytojaus. Cit! Jokių „kakariekūū!“ šiandien nebus. Aš ankstyva. Vėl šoku į suknutę, čiumpu šios dienos monetų dozę ir lekiu.

„Aš kely ir vėl kely. Kaukia akmenys ir daužosi širdis...“ – niūniuojau, kad įveikčiau nerimą. Vėl pirma prie pramoninio rojaus durų. Net apsaugininkas šypteli. Lyg akis išdegusi įlekiu vidun. „Kramtoškių“ skyriaus pardavėja jau tiesia ranką lentynos link, tačiau...

– Ačiū. Aš taupau! – sukikenu.

Nuostaba – nesigilinkim... Vėl skuodžiu pro duris. Šiandien net siena, kuri glaudžia tas pasimetusias dvaseles, atrodo šviesesnė. Vėl žvilgteliu į šaltą rankutę, kuri po vakar tikriausiai iš manęs nieko naujo nesitiki.

Dvidešimt penkios baltos monetos gražesniai gyvenimui. Nedaug, tačiau iš visos širdies...

Nesusipratėlių nesusipratėlė

Nesusipratėlių nesusipratėlė. Keturiasdešimt penkios minutės pragare... O tiksliausiai situaciją apibūdinčiau: skaitai knygą – matai špygą! Benaršydama tuose pilkuose, monotoniškuose mokyklinio vadovėlio puslapiuose aptinku genialumo viršūnę: „Gerai, kad mokytoja išaiškino Niutono dėsnį, tačiau kas išaiškins mokytojos aiškinimą?“ – samprotavo Simas Klaidelė. Kikenimas. Ir to užteko, kad užsitraukčiau „šefo“ nemalonę. Tą kikenimo priepuolį bandau slėpti po aukštu megztinio kaklu. Dar labiau susigūžiu į pasuoletį ir ištiesiu kojas (net neturėdama minties, kad eidamas kas nors galėtų užkliūti). Ramybės vis dar neduoda atsirišęs sportbačio raištelis, į kurį vis žvairuoja strazdanotas berniokas iš gretimo suolo.

Visgi pritrūksta valios šiam reikalui atsispirti. Nerangiai pasilenkiu prie kabaliuojančio šniūrgalio ir... Klink, klink! Mūsų akys susitiko. Ech, love is in the air... Matyt, masinis raištelių atsirišinėjimas prasidėjo. Galiausiai nuraudusiais žandukais vėl įsirangau suole. Pirmas keturiasdešimt penkių minučių pragaro etapas, muistymasis lyg ir baigėsi.

„Nereikia nieko. Tik sėdėti ir žiūrėti...“ Taip. Vienintelis dalykas, kuris kompensuoja šio nuobodaus nesusipratimo keliamą galvos skausmą, – ramuma. Naujas, plastikinis, šviežio oro nepraleidžiantis langas, ant kurio dar gerai matyti šviežutėliai valytojų pirštų antspaudai. Bet svarbiausia tai, kad dar išvis pro jį kažkas matyti. Ramuma.

„Čia vieta Jūsų reklamai“. Praskrenda apipešiotas varna. Bent jau tai pagyvina tą sąstingį. „Esu aš varna Albertina, kurią net skrendant miegas ima!“. Varna?! Na, esmė ta, kad sparnus turiu. Tupiu sau ant nusususios šakos, visiška apatija: jokių dėsnų, jokių teorijų ir hipotezių, piktų veidelių, kurie be paliovos įtikinėja, kad esi nesupratinga nesusipratėlė...

Skrisiu į pietus! Genealu... Srendu skrendu ir vis skrendu skrendu. Medis!

– Buuuuum! – tušinuku į galvą. „Šefas“. Trumpi pasišiaušę plaukai, rūstus žvilgsnis ir pirštas, rodantis į tamsiausią klasės kampą.

– Už varnų gaudymą, – šaltai ir aiškiai.

Na, jis ne visai pataikė, bet... Teks pabūti pelyte. Krepšt! Kikenimas...

Sliūkinu bausmės vieton. Kitas penkias minutes mano vienintelis draugas bus šiukšliadėžė, apie kurią įnirtingai suka ratus musė. Taip pat vieniša.

– „Mušiu šitą mažą musę, o kai ją pagausiu, niekad nedraugausiu...“ – pašnibždomis niūniuojau vartydamas akis.

– Cit, nesusipratėle!

O.K. „Šefui“ paliepus, mano dušiai pabijojus – ramuma.

Pakeliu sparnus, suplasnoju, parodau mikroskopinį liežuvį, gerą pusdienį paerzinusi tą „pukį baisulį“, reaktyviniu greičiu dumi nuo musgaudžio pro atvirą langą. Saldus tas laisvės skonis... Ypač kai esi vos colio. Prisiglaudžiu gėlės paunksmėj. Kvapnus jazminas. Juk ne veltui „Ambi Pur“ mėgėja esu. Saulės vonios, kaimyno kieme slūgsanti bala, dabar jau visaip kaip Atlantic Ocean ir lakštingalos balsas. Kažkas panašaus į „Relax FM“. Rojus Žemėje! O aš vis atsitūpus plaukiu, plaukiu, kol:

– Kvar kvar...

Žalia pabaisa! Įnirtingai kapstausi kapstausi ir vis tiek žavingai išsitėškiu ant varlės liežuvio. Prilipau...

Krūptelėjusi atsimerkiu, bet priešaky visai ne varlė (nors dėl panašumo nesiginčiju). Piktas, tamsus, aukštas, kas?! Tas pats...

– Grįžk į suolą, – suburbėjo „šefas“, kurio balsas man priminė Adamsų liokajų Svirdulį. O šiaip ir to medinio daikto, prie kurio sėdžiu, nepavadinčiau suolu. Veikiau – vienutė! „Visi porom, porom, porom, porom. Visi porom, aš be poros...“ Užtat aš langą turiu! Mano laimei, jau ir antras šio pragaro etapas – „Spjaudyk ir gaudyk“ – link pabaigos.

Kankinama neryškių sąžinės priekaištų prisiverčiu žvilgtelti į lentą. Ne veltui sakoma: „Per kančias į žvaigždes“. O akių vokai tokie sunkūs. Naktinėjimo pasekmė. Nors moksliskai tai paaiškinti būtų paprasčiau: mus slegia keliolika tonų iš aukščiau. Atmosfera tai vardu. Na, bent jau šis bei tas iš pamokos medžiagos, kuri pro vieną ausį įėjo, bet neišėjo. Pamažu vėl kniubteliau ant suolo.

O Mėnulyje nėra mokyklų
Ir Mėnulyje nevyksta karas.
O Mėnuly daug valgyklų,
Kur nemokamos bandelės.

Prieš akis išnyra raketa. Visai nemenka raketa. Tikriausiai tam, kad tilptų šuo, televizorius ir mano lova. O ir tas kombinezonas visai dera prie manųjų akių. Beja, folijos spalva šį sezoną madinga... Galiausiai jau ropščiuosi į tą milžinišką skardinę.

– Mėnuli, aš jau pakeliui! Iki starto liko dešimt sekundžių. Trys, du vienas... Skambutis! Strykteliu iš suolo, pasičiumpu kuprinę ir išsiviepusi ligi ausų smunku pro duris. Fresh air. Nesusipratėlė raketą konstruos...